

COURIEREN

Måndagen den 28 October.

Fragimenter om kvinnans plats i samhället.

(Slut fr. No 44)

Att kvinnorna icke omedelbart deltaga i statens styrelse och de allmänna angelägenheterna synes oss således ingelunda någon föraktning af den starkare sida, såsom man någon gång sett författare höjda att tro. Det är tvärtom grundadt i naturen. Vi veta, att här mötes sig mot oss en motsägelse, stödd på nämligen skentagna exempel. Alla dessa samfund af fruntimmer, som i sednare tider upstått och stiftat mycket godt, tyckas vittna, att kvinnan verkligen är skapad för medborgarliga angelägenheters besörjande. Men vi anmärka först och främst, att alla de ändamål; hvartill dylika samfund blifvit stiftade, äro blott välgörenhetens, de stilla dygdernas, med ett ord sådana, där hjertats milda böjelser och den hos kvinnan så tidigt framlysende trotasta ihärdigheten fordras, men icke sådana, där djop i forskningen, mod i den med faror förenade vetenskaplighetens behöfvä sökas. Hvad tidehvarvet redan erkänt såsom nödvändigt och nyttigt, men samma tidehvarfs förvändhet, omständigheternas tvång och dylikt hindrat karlarna att verkställa, ja hvad kanske ofta ej retat deras ärelystnad just därför att det ej fordrat stora, lysande kraftansträngningar, — det har den milda, i tysthet så gärna verkande, trogna och ihärdiga kvinnligheten valt till föremål för sin verksamhet till det allmännas bästa. I det fördärlvade tidehvarvet, då naturens milda stämna hos karlarna öfverröstas af egoismen eller af deltagandet i de kolossala världshändelserna, då desse jagat det starkare släktet förbi mindre bemärkta föremål, som fordra människans och medborgarens icke mindre allvarliga upmärksamhet; då hafva kvinnorne uppsökt eländet och fördärlivet, mildradt det förra och genom undervisningar, förmaningar och sällsättning sökt utrota det sednare. Karlarne hafva tänkt, hafva stiftat lagar, hafva dömt, hafva byggt fängelser och sökt med våld hämma brotten; men kvinnor hafva, ledda af sin enkla känsla, utan hinder af eländets vämjeliga former, nedbrängt i dessa fängelser, för att bereda, hvad straffet sällan åstadkommer, verklig förbättring, möjlighet

för den strallade att inträda på en ädlare bana. De hafva arbetat på religionens utbredande, på den så ofta och så orättvist vanvördade upfostran för sitt kön.

Man skulle vara frestad att tro, det kvinnorne velat utskänna karlarne och förbrå dem deras försummelse i dessa saker, att de velat visa, huru viktiga ämnen dessa skapelsens herrar lemnat obesörjda. De hafva icke velat, men de hafva gjort det.

Denna ädla anda har från England utbredt sig på continenten. Vi äga redan här fruntimmeras sällskap för christendomens och upfostrans befrämjande. Ingen kan annat än önska dem framgång i deras ädla förchafvande.

Men gränsen för kvinnans offentliga verksamhet läger också finnas vid denna punkt. Hon bör till själ och hjärta vara medborgarinna; men någon offentlig role bör hon, utom de i stillhet arbetande välgörenhetsanstalter, aldrig söka. Och äfven däruti finnas seror för den firksamliga kvinnligheten. Allt hos kvinnan öfvergår så lätt till mode. En ond tid kunde komma, då de för ädla ändamål bildade (och af de för saken förståndigt intresserade fruntimmer bildade) kvinnliga sällskaper blifve ett slags ordnar, där bruket befälde att ingå. De fria, af blott arbetande ledamöter bestående samfundet skulle kunna få det infallet att blifva verkliga directioner, auctoriteter; kvinnan skulle kunna få anspråk, oförenliga med hennes bestämelse och hennes krafter; hon skulle dragas ur den tycklige och lyckliggörande tränga krets, som naturen för henne bestämt. Mången skulle finna sig, sina barn och sin hushållning högst obelättna med en Presidentska i den comitén, en Assessoriska i den directionen, en Skattmästarinna i det sällskapet. En kvinna, som agerar karl, är lika obehaglig och oduglig som en kvinnlig karl.

Ingen ting är att frukta, så länge de första, med int för och med förstånd om ämnet utrustade stiftarinnorne lefva och styra dessa sällskaper; men de ämnen till fruktan, vi framskållt, äga rum, så snart den första ledande och bildande anden utlocknat och ledamöter komma att existera för sällskapet skull, ej men sällskapet för ledamöternas. Lyckligast vore, om sällskaperna icke blifve

på modet eller permanenta, utan blott existerade, så länge det rena nitet finnes kvar från de första stiftarinnorna. Detta är väl också ett vänta. Å ena sidan sällskapslivets art, å den andra en medfödd känsla hos kvinnan af dess bestämmele och verkningsskrets torde öfverändakasta dessa sällskaper, så snart de uphört att lifvas af det sanna nitet — om NB: inga fördelar, ingen utmärkelse förenas med ledamotskapet.

En tid har funnits, då kvinnorne spelade en betydande role i politiken; men detta har ägt rum blott i de stater, där monarkens nyck utgjort högsta lag och gunstlingar lekt med rättvisan och samhällets förmögenhet efter behag, utan att någonsin känna annat band än fruktan för disgrace. Detta kvinnovälde utgrenade sig från smårummen i Furstarnes och gunstlingarnas palatser, till damernas förmak i allmänhet. Allmänna tänkesättet upreste där sin thron. Märkvärdigt är, att detta infärfade under en tid, då man icke hyste någon verklig aktning för kvinnan; hvilket synes bevisa, att kvinnans rike icke är af denna politikens värld, utau att hon, så snart hon gör anspråk på erkännande af sitt sanna värde, har en helt annan bana.

En bildad och tänkande författare har en gång velat mäta den medborgerliga friheten efter kvinnornas inflytande på politiken. Där detta inflytande funnits i betydlig grad, har han påstått medborgligheten vara till intet gjord; där en allmän rådt där har han åter trott sig finna kvinnan inskränkt till hvad naturen henne föreskrifver: sitt hus. Huru rätt han har, må han afgöra med det sköna könet. Han har imedlertid yttrat en idé, som tål att tänka på.

Tidens Lexicon.

(Forts. fr. N:o 34.)

Visaren på Storkyrkotornet. De armatsifforna, som så länge stått ensama och bibehållit sin gråaktiga färg, under det Hets Visare varit borta och gjort sig grann, likna ej illa dessa medelmättans barn, som väl äro nödvändiga för de store, men som ändock ringa värderas och illa behandlas, under det de göra sin tjänst träget och ärligt. Se blott på den nyförgyllda och upstufvade visaren! Svänger han sig icke med en viss nobel

stoltbet och pekar på den ene efter den andre? Företer han icke ett odourage, likasom en nug officer, då han varit inne på en källare och tagit en dundraende frukost, under det han låtit compagniet stå utanför och frysa.

De gamla blackiga sifforna få göra tjänst under flera dynastier af visare. En går för fort och blir indragen; en går för sakta och blir indragen; en är galen på ett, en på ett annat sätt, och alla blifva indragna. Men det simpla packet är och förblifver det enda stadiga. Den brådskande, den långsamma, den häftige, den sömnige — alla behöfva och använda detta stackars pack, när de vilja drifva sitt spel. Hopet är den oföränderliga basen för allas storverk eller småverk. Tag bort sifforna, och den grannaste, den storprätigaste visare är en läfving narr, som pekar i välfret. Tag bort den sämre massan, hvilken man vill förakta, och de store äro lagom figurer, med allt sitt förakt och sitt öfvermod eller, för att tala i visarestil, sin förgyllning. Mätte hvarje visare betäcka detta, då han ser sin nya medbroder på Storkyrkotornet!

Men hvarföre har man då icke förgyllt äfven sifforna? Troligen därför att man icke ansett det mödan värdt. Svängare skola utmärkas framför hopet.

Att svängarna, som visas, är grann och hertlig, det ser man nog. Men urverket innanför, som drifver honom, det ser man icke. Så är verdens lopp. Den, som figurerar, är ofta ingen ting annat än en viljelös och trög vareelse, som utan medvetande kringdrifves af hjul och spel, hvilka finna för bäst att ej visa sig.

UTLÄNDSKA NYHETER

Turkiet. I sista drabningen emot Perserne skola Turkarne förlorat hela sitt artilleri. Det är, heter det från Constantinopel, ett factum, att persiska arméen eröfrat större delen af Armenien; likväl hafva Turkarne ännu hittills bibehållit sig i Erzerum. Äfven är Trapezunt ännu i deras våld. På syrisk sidan hafva Perserne visat ganska ringa verksamhet så att det lyckats Paschan i Bagdad, att betäcka Bassora. Likväl är det säkert, att Turkarne på ingen punkt gått ossösvit tillväga. Med rustningar till sjös är man ganska ifrig i Constantinopel. Sedan regeringen därstädes föruckat Sardinska och Neapolitanska fartyg farten till Svarta hafvet, under hvilken flagg som helst, så hafva

de dit ankomna fartyg sedt sig nödsakade att därlossa sina laster. För att icke återvända tomma tillbaka, intogo några ull och andra varor för Marscille, men Porten vägrar dem äfven härpå sin pass, under föregifvande att sådana allastningar alldrig förr skedt under dessa åggor. Förmodligen måste de åter lossa och verkligen afsegla med ballast. — Med hvarje fartyg, som afgår till Trapezunt, inskeppas äfven trupper. — Från Trieste skrifer man under d. 1. Octob. I detta ögonblick ankomma alldeles nya bref från Zante, som rätta den i går ingångna underrättelsen, om Sulis öfvergång till Turkarne därhän, att denna fästning alldeles icke ännu gifvit sig, utan att Sulioterna endast skickat tvåne deputerade till Corfu, för att förbjuda sig, om, i händelse af en olycka, deras hustrur och barn skulle fiara skedd på Ioniska öarne. Den engelske guvernören lofvade dem beskydd, hvarpå de återvände till Sulis. Härifrån tyckes underrättelsen, om fästningens redan skedd öfvergång hafva härfedt sig. I Corfu ville man d. 20 September veta, att grekiska flottan borttagit många transportfartyg af en ny från Constantinopel utlupen-afdelning af turkiska flottan, och därpå först gått emot den stora turkiska flottan, som nylligen lämnat Patra. Äfven påstod man, att Korinth åter gifvit sig till Grekerne. — Underrättelser från Candia af den 1 Septem. innehålla, att turkiska gouverneuren Hassan-Pascha, en son af Vice-konungen i Egypten, efter underrättelsen om Turkarnes inmarsch i Morea i medlet af Juli, afsändt Primas med tre turkiska commissarier till Grekernes läger, för att förmå dem, att underkasta sig och antaga amnestien. Hassan Pascha åberopade sig på sin väf faders exempel, som alltid skyddat Grekerne, o. s. v. Men Grekerne, tacksamt erkännande Vice-Konungens hans faders upförande, afböjde alla förslag med det tillägg, att de icke kunde handla egenmäktigt utan samtycke af deras bröder på Morea. Vid samma tid beslöts, att sända 1500 man hjälptrupper till Morea, hvilka äfven genast inskeppades. För öfrigt äro Turkarne på Candia nästan öfver allt inneslutna i fästningarne. I Semlin har man öfver Belgrad erhållit underrättelser från trakten vid Ternovo under d. 17 Sept., enligt hvilka Chorschid-Pascha ännu stod där kvar, och utfärdade den ena firmanen eller den andra, för att sammanbringa nya skaror. Men hans hela makt belöpte sig högst till 3000 man. Odysseus stod d. 7 Septem. med sina trupper vid Salona, och bevakade broen vid Alamon och Thermopylerna. Alla dessa underrättelser tala förmånligt om Grekernes framsteg.

Den 29 Sept. inträffade en tatar från Constantinopel hos Paschau i Belgrad; efter dess ankomst skola Turkarne i Semlin tro på den olyckliga utgången af expeditionen till Morea. Öfver Odessa hafva underrättelser från Constantinopel under d. 20 Sept. ankommit till Hamburg, af följande innehåll: "Man är här ganska bekymrad. Osmanlia hafva blifvit slagna af Perserne nedom Erzerum. Den stora karavanen har blifvit plundrad af Wechabiterna; de senare tåga emot Mekka, och man tror, att Paschan i Egypten måste draga sina trupper tillbaka från Cypern och Candia, för att bjuda dem spetsen. I Morea och Thessalien stå sakerna ännu ganska betänkligt. På kusten af Syrien har en ny jordbävning förödt städerna Antiochia, Sidon och Alexandria (förmodligen lilla Alexandria eller Alexandrette). Äntligen är så stor penninggebrist i skattkammaren, att Storherren utfärdat de strängaste förordningar emot lyxen. Alla silfverkärl måste föras till myntet, där det betalas ägarne till ett ganska lågt pris. Mahmudiés och Babiés (mynt) indragas och ommyntas till en ännu lägre kurs.

Spanien. De samtliga sju statssecreterarne d. 24 Septem. infunno sig vid den stora måltiden i Prado, utbröt den högsta entusiasmen. Statssecreterarne blefvo icke allena liksom döfvade af det tusenfalldiga ropet: *Leve författningen! Leve friheten!* utan soldaterna, ur stånd att beherrska sina känslor, togo krigsministern, General Lopez Banjos, och inrikesministern, Hr Gasco, vid armarne och förde dem genom lederna; äfven så generalerne O'donnel (Grefve del Abisbal), Moreno Daviz, Ballasteros och Pepe. Först kl. 5 ½ störde regnet fästen; men snart genomtågde gästerna gatorna med musik och fosterlandsångar. — Nationalskulden är icke, såsom det blifvit upgifvit, öfver 5 billioner (hvarje till en million millioner), utan endast öfver 5 milliarder (hvarje till 1000 millioner); en summa, hvars betalning man med tiden ganska väl kan hoppas af tillgångarne uti ett sådant land, som Spanien. Cortes hafva i deras sista förberedande session utnämmt: Till president Hr. Salvato; till vice-president Hr. Domeneche, till secreterare Hhno Gonzalez Alonzo, Moreno, Serrano och Culesta. Den 7 October skall Konungen öppna sessionen. — De sista tidningarne från Cadiz af d. 24 Sept. nämna ingen ting om utskottet af gula febern; brefven äro icke eller genomstungna eller röskade. — Öfverste Tabuenca och de öfrige officerare, som d. 18 Septem. blefvo tillfångatagna af de Cata-

loniske factionisterne, hafva blifvit barbariskt mördade af dom. — Från Cadix skrifer man, under d. 19, att fregatten Constitution erhållit ordres, att hålla sig segelfärdig, för att gå till America. De till Veracruz och Havana bestämda fartyg kunna gå med under dess convoy. Förra landshöfdingen i Madrid, Martinez de San Martin, har blifvit arresterad uppå requisition af fiscalen uti gardist-processen, i hvilken sak han tyckes vara mycklad. — Echo du midi, (utgifves i Toulouse) fortfar, att kungöra troshärens segerbulletiner. Nyligen skedde det med den inledning, att desamma blifvit öfverkastade från spanska gränsposterna till fransyska Cordonsposterna. Man må därefter dömma till dessa fälttidningars authenticitet, såsom man vill. Enligt de senaste bulletinerna af detta slag skall general d'Eroles med en till antalet mindre styrka fullkomligt hafva besegrat general Mina, som commenderade 7000 man. — Den 5 October skola fyra af de förra ministrarne hafva blifvit arresterade; emedan fiscalen anklagar dem, att i första veckan af Juli hafva upgjort ett utkast till ändring af författningen. — Ministären har upfyllt sin hotelse emot de Intendenter, som icke skulle visa den högsta ifver och fasthet vid infordrandet af utlagorna, och har afsatt flera af dem. — De factionister, som general Milans hade inneslutit uti kornet i Pineda, gälvo sig slateliggen på discretion, sedan de kastat sin anförare ut genom fönstret. Generalen lät skjuta tvänne andra chefer, och resten tog tjänst och skickades till general Mina. Berättelser från Barcelona gifva utförlig underrättelse om factionisternes anfall på Girona, under öfverste Datzire, en fransman, där de med betydande förlust blifvit tillbakaslagne. — General Zarco del valle stod d. 28 Sept. vid Barbastro, där han förenat sig med öfverste Gurrea och commenderade en skön corps af 4000 man folk och 400 cavallerister. — Från trakten vid Irati skrifer man under d. 30 Sept., att de trupper, som Quesada qvarlämnat där (under Cobra) så ökat sig genom återkomsten af många skingrade soldater, att general Espinosa, afsvagad genom afsändandet af större delen utaf sin makt till Arragonien och Catalonien, uphållt belägringen af fästningen, så mycket snarare, som två band vändt sig emot Lantzdalen och åter hotade att visa sig på slättlandet i Navarra. Han lämnade Ochagavia, för att vända tillbaka till Aviz, men stötte på ett af dessa banden, som han kastade tillbaka ända till Espinal. Så länge factionisterne hafva Irati till stödjepunkt, skall hvarken Navarra eller Biscaya vara fullkomligt försäkradt emot ströftåg.

Frankrike. Personer som vilja vara väl underrättade försäkra, att Hr. Canning vid sin första conference med Franska ministern bestämt förklarar sig emot all inblandning utifrån i Spantens angelägenheter; han skall ock i detta afseende skicka en instruction till den Engelska ministern i Madrid, Hr. Acourt. — En öfver Herr Vilele utkommen skrift påstår, att denna statsman måste såsom minister helt anörblunda betrakta sakerna, än han gjort såsom deputerad och hufvud för högra sidan i den kammaren, där han måste smickra det parti, som skänkte honom sitt förtroende, och framför allt Julva det gyllene berg. Ministern visste ganska väl, att hvarken den högre eller lägre adeln, som uteslutande göra anspråk på embeten och befordringar, besitter nödig skicklighet därtill; han skall därtföre till följd af ett visligen öfverlagdt och försigtigt system, förtro statens förvaltning åt säkra händer sluta ett förbund emellan thronen och en redlig aristokrati, utan att bry sig om en mängd människors tadel, som efter hans eget omdöme icke äga skicklighet, att föra statens skepp uti en säker hamn. — Om Herr de Vileles tankar och belägenhet här blifvit framställda enligt sanningen, är svårt att bestämma; många mena, att denne minister, som nu merendols uppehåller sig ensam i St. Cloud, först då skall kunna låta riktigt bedömma sig, när han kan räkna på en moderat och ointeresserad pluralitet ibland de deputerade. Ultras äro högst förtörnade öfver den utkomna brochuren, hvilken de tillskrifva Doctrinärerne, som på arglistigt vis skola vilja utsätta oenighet ibland royalisterne. De liberala däremot, sätta föga värde därpå och mena, att Hr. Vilele icke skulle länge blifva minister, om han kunde gifva rum åt sådana tankar, och att i hvarje fall intet vore att hoppas för dem. — Herr Mangins ankomst till Paris har gjort stort intryck på publiken. Man säger, att han kommer, för att gifva uplysning om en ny process, som man tänker begynna i Angers, och i hvilken man vill iuveckla vissa personer. — Konungen har beläfat general Sarrazin från återstoden af det honom ådömda straff. — Den 4 ankom till Bordeaux en estaffette med depecher från Krigsministern till general Lieutenant greve d'Antichamp. Den 5 tillkännogaf generalen genom en dagordres, att II militär-divisionens hufvudquartier skall förläggas till Bayonne, dit han genast afreste med hela staben.

STOCKHOLM,
Tryckt hos ELMÉN och GRANBERG.

COURIEREN

Thorsdagen den 31 October.

(Insändt.)

Det måtte sin fästligt illa till i Europa.

Ja, visst måtte det så; ty hvartill behöfdes annars dessa läta-congresser? Förr i världen, då allt ännu stod väl till, vågade man tillåta hvart och ett folk styra sig, eller låta styra sig, eller förtrycka, eller låta förtrycka sig, eller ändra sina författningar, ja dynastier, utan att andra magter blandade sig däri. Nu däremot är det onda stiget till en sådan höjd, att Furstarna måste med förenade krafter och förenad vishet, befälordarvet i hvarje enskild stat. Ganska säkert skulle nu Europa stå i ljus luga, om icke den heliga alliancen i högsta nöden kommit oss till räddning.

Hvilket är då det onda, som hotar oss, i fall heliga alliancen ej finnes? Vid besvarandet af denna fråga vilja vi taga ledning af en hop nyligen utkomna officiella eller halfofficiella eller tre- eller quart-officiella skrifter, i synnerhet af en artikel, som stått i en tidning, som utkommer i ett land, där ingen opposition finnes.

Carbonarismen — så heter det grusliga odjuret, som hotar att förstöra ej blott Europa, utan hela världen. Detta odjurets natur känna vi just icke så noga; men vi äro skyldige att tro på god auctoritet. Något begrepp om dess natural-historia kan man få, då man ser, huru vissa tidningar begynt visa, att Carbonarism och Liberalism äro synonyma. Om denna sednare har man redan i så många år haft begrepp, att man bör kunna leda sig till ljus i saken.

Det är annars en besynnerlig sak, som vi ej kunna förklara, men som ändock måste kunna förklaras. Carbonarismen hade en lång tid öfverhand i Italien; dess inflytande var offentligen erkänt; dess färger buros såsom nationens. Af hvad Carbonari då offentligen lärde och företogo bör man kunna göra sig en idé om hela secten, hvilken då hade fria händer och icke läser hafva sunnit skal ett dölja sina sanna tänkesätt. Man hörde icke predikas samhallets uplösning, Konungamord, religionsförakt eller något så förfärligt, att verdens lugn därpå kunde komma i fara. Tvärtom

hörde man drifvas läror, dem de största patrioter och tänkare länge gillat och dem en lång erfarenhet på många ställen visat vara verkställbara och förenliga med allmänt och enskildt väl.

Som sagdt är, Carbonari hade, under sitt öfvervälde, visst ingen anledning att dölja sina verkliga tänkesätt. Men — vi få ej bekymra oss om denna knut; de vise ha va väl löst eller skola väl lösa honom och för världen framlägga Carbonarismens verdensförstörande läror i hela deras stygghet. Det säkra, det enda, hvarmed vi böra nöjas och hvaröfver vi ej äga tvilla, är att ett rysligt odjur, vid namn Carbonarismen, smyger omkring i det arma Europa och hotar mörda dess andeliga och timliga välfärd.

Liberalismen är väl, såsom den redan citerade auctoriteten visar, i det hela intet annat än Carbonarism. Men i hela naturen ser man, att en och samma planta, ett och samma djur, förflyttade i olika länder och climater, antaga en något olika art. Den Spanska och Franska Liberalismen har sålunda, ehuru egentligen identisk med den Italienska Carbonarismen, blifvit en något skilljaktig afart däraf, enligt folkens olika lynne och andra omständigheter. Att närmare beskrifva denna afart är öfverflödigt; vi se dagligen de fullkomligaste skildringar däraf. Vi vilja härvid, utan all vederläggning (ty den behöfs ej), blott anföra ett skeft raisonnement, som man någon gång sett. De vise, säger man inze nog, att det icke är Liberalismens fel, om några exalterade sinnas; de vise distinguera utan tvifvel det sant nyttiga och ädla från det brottliga och skadliga. De inze nog, att de regeringar, under hvilka liberalismen ty värr stit öfverhanden, böra och skola straffa den brottlige och utrensa ogräset, likasom man å andra sidan icke läser underlåta att utrensa och bestraffa de människovärde förnedrande ultra servila tänkesätt och bemödanden, hvilka någonstädes kunna komma att visa sig.

Detta raisonnement är falskt, fördärfligt. All liberalism är carbonarism, och all carbonarism skall utrotas, ty annars är Europa i fara.

Men, Ni skriker om faror, och faror och faror! säger man oss; hvad är det då som egentligen står i fara, om Carbonarismen och libera-

